

УДК712.7*73.05*7.013

ВАСИЛЕНКО О. В., асистент

ЖИХАРЕВА К. В., асистент

Білоцерківський національний аграрний університет, м. Біла Церква, Україна

Ooolia9@gmail.com, landscape.spg@gmail.com

ОГЛЯД СУЧАСНИХ МЕМОРІАЛЬНИХ СКУЛЬПТУР ПАРКУ СЛАВИ У МІСТІ БІЛА ЦЕРКВА

Коротко розкрито історію створення Парку Слави міста Біла Церква. Зроблено огляд сучасних меморіальних скульптур парку, а саме: пам'ятний знак, присвячений Революції Гідності, Алея пам'яті Героям війни, монумент Загиблим працівникам ДСНС. Проаналізовано концептуальні та композиційні рішення цих витворів мистецтва, описано історію появи та цікаві моменти процесу їх створення. Надано рекомендації щодо покращення благоустрою та сприйняття деяких монументів парку.

Ключові слова: Парк Слави, сучасна скульптура, меморіал, вогнеборці, Революція Гідності, Алея Героїв, міське середовище.

Vasylenko O., assistant

Zhykhareva K., assistant

Bila Tserkva National Agrarian University, Ukraine

THE OVERVIEW OF MODERN MEMORIAL SCULPTURES OF THE PARK OF GLORY IN THE CITY OF BILA TSERKVA

Abstract. The history of the creation of the Park of Glory in the city of Bila Tserkva is briefly revealed. An overview of modern memorial sculptures of the park was made, such as: a memorial sign dedicated to the Revolution of Dignity, the Memorial Alley to the Heroes of the War, the monument to the fallen workers of the State Emergency Service. The conceptual and compositional solutions of these works of art were analyzed, the history of their appearance and interesting moments of the process of their creation were described. Recommendations were made regarding the reconstruction of landscaping and the perception of some of the park's monuments.

Key words: Park of Glory, modern sculpture, memorial, firefighters, Revolution of Dignity, Alley of Heroes, urban environment.

Парк Слави – один із парків Білої Церкви, який знаходиться в центральній частині міста. Первинно являв собою меморіальний комплекс, присвячений загиблим визволителям Білої Церкви - солдатам РСЧА та бійцям 1-ї окремої Чехословацької піхотної бригади [1]. На центральній площі знаходиться пам'ятник Загиблим визволителям, біля підніжжя якого знаходиться Вічний вогонь. До закінчення Другої світової війни на території парку розташовувались римо-католицьке та лютеранське кладовища та каплиця, які було знесено для закладення меморіального комплексу [2]. У 2014 році, у зв'язку з кампанією декомунізації, було демонтовано пам'ятник продармійцям, а також змінено роки війни на головному вході до мемореалу, у зв'язку зі зміною терміну «Велика Вітчизняна війна 1941-1945 років» на «Друга світова війна 1939-1945 років». Наразі, парк наповнюється новими пам'ятниками, які висвітлюють героїчні вчинки білоцерківців та сучасні історичні події в Україні.

Розглянемо сучасні меморіальні скульптури, які зараз існують на території Парку Слави.

Рис. 1. Головний вхід до Парку Слави

21 листопада 2016 р. у парку встановили пам'ятний знак, присвячений Революції Гідності для вшанування загиблих героїв української революції 2013-2014 років, яких заведено називати «Небесна Сотня». Автором роботи став місцевий журналіст, письменник, скульптор Олександр Виговський, котрий був активним учасником Революції Гідності. Пам'ятник відображає сучасні історичні події нашої країни: на фоні мапи України зображено трьох протестувальників в касках, у двох із них є щити (на одному знаходяться сліди від куль), а третій кидає коктейль Молотова. Також можна побачити зображення Михайлівського Золотоверхого монастиря, який відіграв важливу роль під час революції: його ворота були відчинені для прихисту поранених. Як заклик, на пам'ятнику написані слова Т.Г. Шевченка із поеми «Кавказ»: «Борітеся – поборете!» [3].

Рис. 2. Пам'ятний знак Героям Революції Гідності

За задумом автора, відламаний від України Крим вписується в загальну композицію, бо саме перемога українського народу під час Революції Гідності призвела до втечі злочинної проросійської влади Януковича та анексії Криму Російською Федерацією в 2014 році. Що наша перемога настільки сильно вдарила по імперських амбіціях Путіна, що він без вагань розпочав проти нас війну [3]. Проте,

робота автора спичила значний резонанс серед містян, обурених тим, що в композиції зображена карта України без тимчасово окупованого Криму [4].

Інший монумент присвячений загиблим працівникам ДСНС, урочисте відкриття якого відбулося 14 грудня 2017 року. Ця історія, зі сльозами на очах, розпочалася 8 червня 2015 року. Пожежа на нафтобазі у Васильківському районі була масштабною техногенною катастрофою, спричиненою вибухом і наступним займанням нафтопродуктів на нафтобазі біля села Крячки Васильківського району Київської області. Пожежа становила серйозну небезпеку. Її гасили 8 днів. Ми, мешканці Білої Церкви, також на собі відчували наслідки горіння. Кілька днів небо було сизим, в літньому повітрі стояв нестерпний чад гару. На превеликий жаль, під час боротьби з вогнем шестеро людей загинуло. Серед них, - білоцерківський пожежник, підполковник служби цивільного захисту - Глазков Максим Олегович, який загинув при виконанні службових обов'язків. Його згорьована мати, Глазкова Галина Іванівна, відмовилася забирати грошову компенсацію від держави і висловила ініціативу, щоб на ці кошти в Білій Церкві встановили бодай пам'ятний знак, котрий вшанує подвиг її сина та інших пожежників [5].

Тож, 26 травня 2016 року на сесії БМР було прийняте рішення про проведення відкритого конкурсу на кращий проєкт пам'ятного знаку на честь загиблих героїв-вогнеборців. 15 серпня того ж року, журі обрало переможця. За результатами голосування кращим проєктом визнали роботу авторства відомого білоцерківського скульптора Максима Василенка. Митець працював над монументом більше ніж півроку і довго шукав найвиразнішу форму для нього. Робота була важкою, в першу чергу морально. В результаті роботи, янгол набув суворих аскетичних рис, його одяг натякає на конструкцію службових мундирів та одностроїв.

Тепер, власне, про символіку монументу. Янгол уособлює світлу пам'ять про загиблих героїв. Традиційно цей образ виступає і благовісником, і захисником душ. Янгол, що склав руки, утворює форму дзвону, який сповіщає про сум за померлими. Друга фігура – це силует вогнеборця в його повному захисному обмундируванні. Порожнеча в силуеті уособлює той факт, що людини більше немає з нами. Пам'ятний знак трактований лаконічно, згідно з тенденціями в сучасній скульптурі, які принципово різняться від скульптур радянського соцреалізму.

Скульптурні фігури виготовлені з бетону та металу. Силует вогнеборця має висоту 2 м. Для його створення були використані товстостінні труби з чорного металу діаметром від 3 до 6 см. Даний матеріал являється антивандальним та економічно оптимальним. Готова зварена фігура вбетонована в п'єдестал. Фігура янгола, висотою 6 м., має плавні обтікаємі форми та міцну залізобетонну основу всередині. Він відливався з довговічного полімербетону вищої марки, а його конструкція продумана таким чином, щоб не накопичувати у собі воду з опадів. З роками, на світлій фарбі намилися темні смуги від води, які не потребують миття і лише додають загального драматизму в образ.

Загалом, скульптор намагався максимально органічно прив'язати композицію до існуючого середовища. Проте, варто зазначити, що з погляду автора та деяких архітекторів, місце для встановлення монументу виділене не найкраще. Скульптура відкривається глядачеві здалеку лише з бокового ракурсу, а це не найліпша точка огляду. Крім того, вона встановлена майже впритул до стіни одноповерхової будівлі з ветхим дахом і не має достатнього простору та зелені позаду композиції. На жаль, певні умови диктують свої вимоги та обмеження, на які ми не завжди можемо одразу

вплинути, адже існуючий Парк Слави проєктувався давно. Як пропозиція, щоб розкрити найкраще сприйняття та фронтальний вид об'єкту, можна в майбутньому, при реконструкції парку, влаштувати осьову доріжку на монумент для найкращого сприйняття цієї скульптурної композиції. Сучасна перебудова або масштабна реконструкція будівлі за меморіалом також могла би значно покращити загальний вигляд.

Рис. 3. Монумент, присвячений Героям-вогнеборцям

Останню скульптурну композицію, яку ми розглянемо, – це Алея пам'яті Героям війни. Розташована поруч із пам'ятним знаком Героїв Революції Гідності, вона була створена в 2021 році для вшанування загиблих українських військових, які захищали Україну від російських загарбників з 2014 року.

Рис. 4. Алея пам'яті Героям війни

Ця пам'ятка створена для того, щоб ми ніколи не забули про тих, хто віддав своє життя війні за незалежність України. Виконана із листів металу у формі стендів, в яких зроблено проріз у вигляді силуету воїна-захисника, символізує втрату і що людини вже немає в живих на цій землі.

Але пам'ять про нього назавжди залишиться тут, в наших серцях. На стендах також ми можемо побачити фотографії загиблих Героїв. Нещодавно, міська влада розташувала на Алеї Героїв стенди зі 117 фотографіями загиблих білоцерківців в російсько-українській війни у 2022-2023 роках. І, на превеликий жаль, кількість наших загиблих героїв, співвітчизників, буде зростати, тому що ця жорстока кровопролитна війна ще триває...

Підсумовуючи наш огляд, можна зазначити, що, на сьогоднішній день, меморіальний комплекс «Парк Слави» потребує переосмислення та реконструкції. Найкращім шляхом для розуміння і визначення майбутнього розвитку парку - це проведення архітектурного конкурсу на краще концептуальне рішення щодо реконструкції його території. З цією метою, виконавчий комітет Білоцерківської міської ради ухвалив рішення про проведення такого конкурсу. Одним з основних завдань цього конкурсу є врахування окремих структурних та історичних частин парку, зважаючи на основні історичні події, які відбулися у Білій Церкві, вшанування героїв всіх часів, дотичних до історії нашого міста, передбачити проєктне рішення для Алеї пам'яті Героям війни. Проведення такого заходу дає можливість для визначення кращих архітектурних концепцій щодо комплексного благоустрою території, ландшафтного облаштування громадського простору меморіального комплексу, композиційної узгодженості з урахуванням містобудівного значення місця розташування та з прив'язкою до існуючих монументів та розміщення нових об'єктів монументального і монументально-декоративного мистецтва, присвячених подіям минулих літ та сьогоднішнього дня.

Список використаних джерел

1. Вікіпедія. Електронний ресурс: Парк Слави (Біла Церква) — Вікіпедія (wikipedia.org)
2. Чернецький Є. Історія Білої Церкви: події, постаті, життя. — Біла Церква: Вид. О. Пшонківський, 2012. — С. 400.
3. Пам'ятник Героям Небесної Сотні (м. Біла Церква). Електронний ресурс: <https://vandrivka.com.ua/pam-yatnik-gerovam-nebesnoyi-sotni-m-bila-tserkva/>
4. Електронний ресурс: "Скульптор не в собі": в Білій Церкві в сквері з'явилася Україна без Криму - Біла Церква - пам'ятник | Стайлер (archive.org)
5. Електронний ресурс: <http://bc-news.com.ua/gromada/item/1815-u-bilii-tserkvi-z-iavytsia-pam-iatnyi-znak-na-chest-heroiv-vohnebotsiv-foto>

УДК 631.542.32:712.6(477.41)

ЗЕЛІНСЬКИЙ Б.В., доктор філософії

Білоцерківський національний аграрний університет, м. Біла Церква, Україна
z_b_v@ukr.net

ІННОВАЦІЇ В ТЕХНОЛОГІЯХ СТВОРЕННЯ МАЛИХ АРХІТЕКТУРНИХ ФОРМ З АРТ-БЕТОНУ У МІСТІ БІЛА ЦЕРКВА

Описано загальний процес створення МАФ використанням арт-бетону, та етапи і послідовність дій. Відпрацьована техніка роботи для створення декоративних МАФ із арт-бетону втілена в благоустрої двох садово-паркових об'єктах, а саме на території парку «Острів Сакури», м. Володарка та Білоцерківського міського парку культури і відпочинку ім. Т. Г. Шевченка парку «Земля Драконів», м. Біла Церква

Ключові слова: арт-бетон, декоративні МАФ.